

Predstavljene zadnje novosti prije otvorenja 21. Sa(n)jam knjige u Istri

Danas je u Puli, u Crvenom salonu Doma hrvatskih branitelja, održana posljednja **konferencija za novinare** na kojoj su predstavljene **zadnje novosti** u programskom i prodajnom dijelu, ovogodišnji **tiskani materijali** i program **svečanog otvorenja 21. Sa(n)jam knjige u Istri**.

Na konferenciji je uz direktoricu Sajma, **Magdalenu Vodopiju** sudjelovao i cijeli organizatorski tim 21. Sajma te pročelnica za kulturu Grada Pule, **Jasmina Nina Kamber**.

Sudionici konferencije za medije – Iris Mošnja, Emina Popović, Hrvoje Đukez, Matko Plovanić, Magdalena Vodopija, Jasmina Nina Kamber, Nina Plovanić, Tereza Pulja, Slavica Ćurković (slijeva nadesno)

Novosti u izložbeno-prodajnom dijelu sajma

Na pulskom Sajmu ove godine izlaže više od **200** nakladnika iz Hrvatske i regije s gotovo **20.000** naslova. Sajam, kao i svake godine, posebnu pažnju posvećuje **malim nakladnicima** i onima koje je teško naći u knjižarskoj mreži. Istaknuto će se predstaviti **srpska nakladnička scena**. Naime, 30 nakladnika okupljenih oko Udruženja profesionalnih izdavača Srbije (UPIS) činit će najveće predstavljanje srpskih nakladnika do sada, koje se nadovezuje na ovogodišnje regionalno žarište Sajma „**Beograd čita**“ – suvremenu kulturnu scenu grada Beograda.

Sajam će ove godine prvi puta imati svoj pravi, veliki **antikvarijat** s više od **6.000** naslova zahvaljujući sjajnom antikvaru Željku Međimorecu iz riječkog Ex Librisa.

Mlađe čitatelje i one sklone pop kulturi, vjerujemo, zainteresirat će **tematski štand** pod nazivom „**Art&Music**“ (u čast Art&Music festivala). Na tom štandu će se naći veliki izbor knjiga koje možemo svrstati u pop kulturu, biografije glazbenika, monografije suvremene umjetnosti, stripovi, grafičke novele i gramofonske ploče. Literatura je to (i glazba) koja prati program *Strip Strasse* te novi program sajma *Book F(or)ever* namijenjen srednjoškolcima.

Dio „Monte Librića“ bit će također na Sajmu s upečatljivim izborom dječje literature, a vrhunac za najmlađe čitatelje očekuje se 6. prosinca u 12 sati na glazbeno-scenskom dočeku Sv. Nikole pod nazivom „**Nikola la la la**“.

Hrvatski nakladnici, uz velike popuste (**od 10 – 70 %**), za pulsku će publiku prirediti posebne, dnevne akcije – **dodatne popuste na određenu knjigu** ili cijeli komplet naslova.

Uz, već gotovo tradicionalnu, čitateljsku nagradu „dr. Ivo Borevečki“, Sajam ove godine pokreće još jednu nagradu pod nazivom „**Libar za vajak**“ koja je, također, namijenjena

čitateljima, posjetiteljima Sajma, ali je na neki način i posveta samim knjigama. Naime, radi se o interaktivnoj nagradnoj igri, u kojoj će svi posjetitelji Sajma moći na posebne kupone nominirati jednu knjigu za koju smatraju da je za „vajk“, zauvijek, da je dužna pažnje, da bi mogla postati klasik. Najsretniji od onih koji su nominirali knjige koje će prema glasu pulske publike ući među 10 „vječnih“, 10 „za vajk“ bit će darivani tim istim knjigama.

Zadnje novosti u programu

Program Sajma koji broji više od **100 događaja** u kojima će sudjelovati **150 autora**, predstavljača, urednika i prevoditelja predstavljen je javnosti prije mjesec dana. Sad je već ukoričen u sajamski katalog. Uz službeni program još je nekoliko novosti.

Sajam ovogodišnjim autorima i njihovoj publici otvara prostor za neformalna druženja. Autori će nakon promocija potpisivati knjige u Centralnoj dvorani Sajma. **„Pisac potpisuje“** novost je pulskog festivala knjige i autora te će se odvijati svakodnevno od **18 do 21 sat**. Izvan ovih termina upriličit će se posebno potpisivanje knjige Borisa Pavelića *Smijeh slobode – Uvod u Feral Tribune* i uz nazočnost protagonista knjige (Borisa Dežulovića i Predraga Lucića) proslaviti treće izdanje ove knjige koja je prošle godine premijerno predstavljena upravo na Sajmu. Ova prava „fešta od knjige“ održat će se 6. prosinca u 13 sati u Centralnoj dvorani. U posebnim terminima potpisivat će svoje knjige i neformalno razgovarati sa svojim čitateljima gosti Sajma koji nisu u službenom programu poput Ante Tomića, Olje Savičević Ivančević, Ivana Lovrenovića, Gorana Vojnovića...

Program prvog dana Sajma snažno je pulski orijentiran. Prvi program, nakon svečanog otvorenja, u 17 sati bit će predstavljanje projekta **„Žive razglednice Pule“**, nastao u produkciji Sajma, dok će zadnji program tog dana biti

otvorenje izložbe „**Antun Motika – protostrip i karikature**“ u 21 sat u Gradskoj galeriji Pula.

Također, još su tri događaja, inspirirana Pulom i Istrom postala dio programa Sajma.

Kao posljedica akcije „**Pula čita**“ kojom je Sajam uveo knjigu i čitanje u javne prostore grada (u autobuse, kafiće, na ulicu) pred samo otvorenje Sajma, bez posebne pompe dogodit će se izložba fotografija. Brojni prijatelji i suradnici Sajma odazvali su se ovoj akciji te vlastitim primjerom, čitajući na javnim mjestima, podržali čitavu ideju, koju je fotoaparatom zabilježila službena fotografkinja Sajma, Tanja Draškić Savić. Fotografije koje svjedoče kako to Pula čita bit će izložene u jednom od izloga galerije Cvajner.

Iris Mošnjja, Emina Popović, Hrvoje Đukez i Matko Plovanić

U galeriji Cvajner, 6. prosinca, u 20,30 sati dogodit će se i umjetnička akcija „**Građanin Sefer**“, prema priči spisateljice Slađane Bukovac. Glavni protagonisti priče su najstarija kuća u Puli i njezin stanar. Kuća je sagrađena 1270. i nalazi se u Maksimijanovoj ulici koja u vrijeme Sajma postaje Stripovska. U ovoj umjetničkoj akciji uz Slađanu Bukovac sudjeluju i autori iz Stripovske, među kojima su Alem Ćurin, Boris Stanić, Vibor Juhas, Miron Milić, Aleksandar Zolotić..

U četvrtak, 10. prosinca, u 13 sati u Centralnoj dvorani Sajma, na punktu HRT-a predstaviti će se dugogodišnji projekt Radio Pule „**Arhiv Renato Pernić**“. Ovaj projekt pokrenuli su 2002. godine djelatnici Radio Pule s ciljem očuvanja dijela arhivske građe koju je tijekom svoje karijere (većinom 1970-tih) kao glazbenog urednika na Radio Puli zabilježio Renato Pernić, snimajući s tonskim snimateljem Branimirom Paićem istarsku narodnu glazbu u autentičnim ambijentima po istarskim selima.

Veliki pomak u ovogodišnjem programu napravila je **Hrvatska radiotelevizija**. Na Sajmu će se, zahvaljujući HRT-u, prvi puta postaviti pravo kino s bogatim izborom dokumentarnih filmova, a održat će se i zanimljivi okrugli stolovi. Vrhunac ove suradnje trebao bi biti **početak snimanja dokumentarnog filma o povijesti Sajma**. Prijedlog je to poznate redateljice dokumentarnih filmova, Puljanke sa zagrebačkom adresom **Ines Pletikos**, koja pulski Sajam doživljava kao jedan od fenomena grada te kroz ovaj film želi ispričati priču o njegovih 20 godina postojanja.

Svečano otvorenje

Svečano otvorenje 21. Sa(n)jam knjige u Istri održat će se **3. prosinca 2015.**, točno u podne u Domu hrvatskih branitelja, koji, već tradicionalno, početkom prosinca zadobiva konture vizualnog identiteta Sajma i pretvara se u matično mjesto održavanja njegovih mnogobrojnih programa te u veliku izložbu knjiga i nakladnika. Sajam je odlučio ove godine čast otvorenja dodijeliti jednom od svojih sugrađana/sugrađanki. Odabrana je poznata glumica **Jadranka Đokić**, dijete Pule i dijete Sajma. Jadranka se prvi put pojavila na 4. Sajmu knjiga u Istri, kao gimnazijalka i izgovorila tadašnji moto Sajma, Balotine stihove „Lip je život samo ontar kad se bez straha žrtvuje“. Ostala je zapamćena i kao „ocvala, ostarjela knjiška dama“ na Sajmu u Kinu Pula i kao Virginija Woolf u vrtu Doma

hrvatskih branitelja.

Ceremoniju otvorenja glazbom će pratiti glazbeni sastav **Lice mīsta**, koji su mjestom s kojeg dolaze – Preko na otoku Ugljanu – izravno povezani s temom Sajma ili barem onim prvim dijelom teme koji se odnosi na fenomen otoka. Pjevaju na prečkom dijalektu o otočkoj zbilji te se u potpunosti razlikuju od bilo kojeg drugog otočkog benda. U protokolu otvorenja sudjelovat će pročelnik Upravnog odjela za kulturu Istarske županije **Vladimir Torbica**, zamjenica gradonačelnika Pule **Elena Puh Belci**, izaslanik ministra kulture Republike Hrvatske **Vladimir Stojsavljević** i direktorica Sajma **Magdalena Vodopija**.

Uvod u program 21. Sa(n)jam knjige u Istri

Na jučerašnjoj konferenciji za novinare, u prostorijama Udruge Sa(n)jam knjige u Istri, predstavljene su glavne novosti vezane uz program i autore [ovogodišnjeg 21. po redu pulskog Sajma knjiga](#).

O programu Sajma govorili su direktorica Sajma **Magdalena Vodopija**, predstavnik Art & Musica festivala **Branimir Slijepčević**, član programskog odbora Sajma **Andrea Matošević** i organizatorica Sajma **Emina Popović**.

21. Sa(n)jam knjige u Istri, detalj sa press konferencije

Tematsko polazište 21. Sa(n)jam knjige u Istri **Otok-Geto-Azil** sigurno je najakutalnija tema koju je Sajam ikad imao. Kad je tema postavljena, organizatori nisu ni slutili da će se ona prožeti s trenutkom u kojem živimo i da će radeći na programu svjedočiti ovakvoj **izbjegličkoj krizi**, gledati kako se **slobodna Europa pretvara u utvrđeni otok**, geto i istovremeno azil, da ćemo nemoćno promatrati zatvorene granice, građenje ograda i rastuću kseneofobiju. Kroz mnogobrojne okrugle stolove, knjige suvremenih autora, izložbe, filmove i umjetničke instalacije ovogodišnji će Sajam pokušati otvoriti širu raspravu o današnjem trenutku, ali i propitivati teme poput getoizacije slobodne misli, samogetoizacije intelektualaca, cenzure i autocenzure.

Dijelom, program će i ove godine imati posvetu svome gradu kroz Stripovsku ulicu i Art & Music festival, a **u fokusu će biti i jedan osebujan grad – Beograd** i njegova snažna

umjetnička i kulturna scena.

Programska novost Sajma je novi program za srednjoškolce nazvan **Book F(or)ever**, stvoren u želji da **knjiška groznica preplavi pulske, istarske i riječke srednjoškolce**. U suradnji s Hrvatskom radiotelevizijom **na Sajmu se otvara pravo kino** koje će na svom programu imati provokativne dokumentarce posvećene temi Sajma. Zgusnuti program u središnjem prostoru Sajma, Domu hrvatskih branitelja, "prelit" će se na cijelu Pulu. Sajamski će se živjeti u kulturnim prostorima Pule: Galeriji Cvajner, nekadašnjem punk klubu HP, Galeriji Motika, SKUC-u, Kafeu P14 i prvi put u povijesti Sajma – u Augustovom hramu.

Jedanaest sajamskih dana ponovno će se pretvoriti **ne samo u književni već šire kulturološki događaj** ispunjen diskusijama i razgovorima, promocijama knjiga, stručnim skupovima, radionicama, izložbama, koncertima, filmovima...

Autori 21. Sajma

U više od 100 programa Sajma sudjelovat će ukupno **146 književnika, glazbenika, prevoditelja, izdavača, urednika, likovnih umjetnika, predavača**. Točno **50 autora dolazi na Sajam** sa svojim novim knjigama.

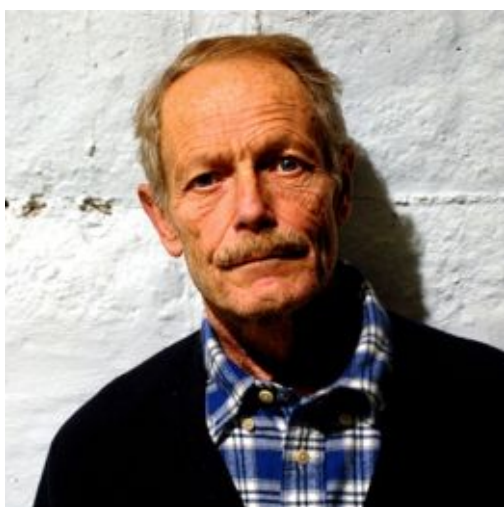
Terry Eagleton

Grupu inozemnih autora predvode dva izuzetno renomirana imena europske kulturne scene: **Terry Eagleton**, jedan od najvećih teoretičara književnosti i kulture kojem su ove godine u Hrvatskoj prevedene i izdane dvije knjige i **Erri De Luca**, talijanski pisac, prevoditelj i aktivist, kojeg su pisci iz cijeloga svijeta podržavali putem peticija, a zbog sudskog procesa na kojem mu se sudilo za verbalni delikt.

Autori koji s posebnim senzibilitetom pristupaju problemskim pitanjima migranata, getoizaciji slobode govora ili pak otoku kao utopijskom mjestu i paradigmi poetičnog i literarnog prostora, na pulski Sajam dolaze s Islanda – **Jon Kalman Stefansson**, iz Ukrajine – **Jurij Viničuk** i **Oleksandr Irvanec**, Njemačke – **Joachim Sartorius**, Švicarske – **Lukas Bärfuss**, iz Bosne i Hercegovine – **Namik Kabil**.

Pulska publika posebno iščekuje **premiјerna** predstavljanja knjiga kojih je svake godine sve više. Autori koji će u Puli premijerno predstaviti svoje nove naslove bit će: **Borivoj Radaković** sa svojim novim romanom koji smo iščekivali osam godina, poznati publicist **Ivica Ivanišević** sa svojim romanom prvijencem, scenarist **Namik Kabil** sa svojim biografskim romanima, **Miljenko Jergović** s dvije knjige koje govore o Sarajevu, **Alem Ćurin** sa stripom, **Marina Vujčić** s novim romanom

i **Željko Krušelj** s intrigantnom knjigom o časopisu *Polet*. Premijerno predstavljanje imat će i troje mladih Puljana: **Andrea Matošević** i **Igor Duda** predstavljaju svoje nove publicističke naslove, a dramaturginja **Jasna Žmak** svoj prvi roman. Istarski bard **Milan Rakovac** premijerno predstavlja svoja Izabrana djela, a europski priznat, ali zauvijek Puljanin **Dragan Velikić** odabrao je svoj grad za hrvatsku premijeru romana "Islednik".

Erri De Luca

Kroz mnogobrojne programe, nove poput *Book F(or)ever*, ali i tradicionalne kao što su *Suton uz knjigu*, *Razgovori iza zavjese*, *Bertijev program*, *Autor čita autora* i *Doručak s autorom* predstaviti će se još i: **Zdravko Zima**, **Jurica Pavičić**, **Zoran Ferić**, **Boris Dežulović**, **Dragan Markovina**, **Predrag Lucić**, **Boris Greiner**, **Borna Vujčić**, **Zvonko Maković**, **Tonko Maroević**, **Nadežda Čačinović** i dr. Od zanimljivih gostiju na okruglim stolovima svakako treba izdvojiti: **Snješku Knežević**, **Žarka Puhovskog**, poznatu talijansku novinarku **Valeriju Brigida**, **Dragana Živadinova** i tursku spisateljicu i aktivistkinju **Ece Temelkuran**.

Okrugli stolovi

Okrugli stolovi i panel diskusije bit će, kao i uvijek, poprišta na kojima će se tema Sajma razložiti na najbolji mogući način, a ove godine održat će se pet „živih“ diskusija: **Lampedusa, Prognanici – pogled s istoka, Walter Benjamin, smrt izbjeglice, Otok – geto – azil i Migracije kao izazov naciji –državi.**

Book F(or)ever & Kino HRT-a

Book F(or)ever, knjiška groznica koja će na neke djelovati tako da zauvijek ostanu vezani za knjigu, program je na kojem će mladi srednjoškolci imati priliku s autorima Sajma (strip crtačima, glazbenicima, književnicima) raspravljati, kritički propitkivati, nadilaziti stereotipe i predrasude te raspravljati, na postavljenu temu. *Anti lektira, Pop poet, Tema dox* i *Strip Strasse* podnaslovi su ovog programa koji će voditi dvojac **Emir Imamović Pirke** i **Kruno Lokotar**.

Srednjoškolci u jutarnjim terminima, a posjetitelji Sajma u ranim popodnevnim satima moći će pratiti dokumentarne filmove te televizijske emisije iz bogate produkcije Hrvatske radiotelevizije s kojom Sajam partnerski surađuje. Program **HRT kina** podijeljen je na: **Temu dox** – dokumentarni filmovi koji prate temu Sajma, **Knjiga na Trećem** – pregled televizijskih emisija koje se bave knjigom i čitanjem te na **Odabrao Dean Šoša** – selekciju provokativnih dokumentaraca koje je odabrao glavni urednik Trećeg programa HRT-a. Projekcije će se održavati na glavnoj sceni Sajma u Crvenom salonu Doma hrvatskih branitelja. Osim kina, HRT će na Sajmu organizirati i Tribinu III programa Hrvatskog radija *Migracije kao izazov naciji-državi*, okrugli stol *Baš mi se čita!* i slušaonicu Hrvatskog radija.

Stripovska i Art & Music

Prošle je godine pulski sajam prvi put u žarište postavio **strip** te cijelu jednu ulicu nadomak Sajmu pretvorio u **Stripovsku ulicu – Via dei fumetti – Strip Strasse** u kojoj će se ove godine održati **Noć stripa** s izložbom **A5** i **Strip strasse maratonom** na kojem će sudjelovati mlada, ali već renomirana **Ivana Pipal**, slikarski duo iz Slovenije **Beli sladoled (Miha Perne i Leon Zuodar)**, beogradski strip autor **Boris Stanić** i zagrebački street artist **Miron Milić**.

Benjamin Flao

U Stripovskoj ulici bit će i klub **Kumpanije od libra** – ovogodišnjih sudionika stručnog **Fellowship programa**, koji će u velikoj mjeri obuhvaćati upravo strip literaturu s posebnim osvrtom na grafičke novele. **Kupanja od libra** ponovno će biti izvrsna prilika za razmjenu informacija i stvaranje mreže između domaćih i stranih izdavača, autora, prevoditelja, književnih agenata i organizatora literarnih manifestacija, među kojima će biti **dvadeset sudionika iz Francuske, Grčke, Ukrajine, Italije, Slovenije, Srbije i Hrvatske**. U programu **Strip Strasse** na glavnoj pozornici Sajma gostovat će poznati francuski strip crtači **Benjamin Flao** i **Sylvain Coissard**.

U Stripovskoj će se održavati i radionica stripa koju

organizira poznati **Art & Music** festival, a koju će voditi pulska strip autorica Petra Gardijan. Tom radionicom i cjelonoćnom svirkom (**Letu štuke, Miki Solus, Artan Lili, Lice Mista**) u nekad kultnom klubu Hotela Pula oživjet će, prvi put zimi, u sklopu Sajma kultni festival Art & Music, koji od svog osnutka uspješno sublimira strip i glazbu. Glazbeni program zajedno su postavili **Branimir Slijepčević Brada** i **Dario Marušić**. Na Sajmu je Art & Music, zajedno sa Stripovskom ulicom, hommage pulskoj underground sceni 90-ih, otok i azil stripašima, bendovima i svima onima kojima je riječ cenzura strana, a sloboda govora neophodna za preživljavanje.

Nulti dan – Dan knjižničara

Uz Fellowship program *Kumpanija od Libra* središnji stručni program Sajma je i **Nulti dan, dan posvećen knjižničarima**. Prije svih posjetitelja, dan prije otvorenja Sajma knjižničari Hrvatske tradicionalno se okupljaju u Puli. Ove godine, uz knjige koje će pomno pregledati, okuplja ih **prva velika rasprava o prijedlogu Zakona o knjižnicama**, panel diskusija *Knjižnice, nakladnici i kulturna raznolikost: zakonske odredbe i hrvatska realnost*

Četiri izložbe Sajma

Uz već spomenutu izložbu strip crtača A5, prvi dan Sajma otvorit će se u Gradskoj galeriji Pula izložba: **Antun Motika – protostrip i karikature**, koju je Sajam prema ideji Andree Matoševića osmislio u suradnji sa Zbirkom umjetnina grada Pule. Ova izložba prikazuje rane i netipične radove Antuna Motike u kojima se bavi političkom karikaturom i ilustriranim knjigama. Kustosi izložbe su **Emina Popović** i **Andrea Matošević**, a krajnji cilj izložbe je povezati strip kao jedno od žarišnih tema Sajma, glavnu temu kroz Motikin kritički pristup političkoj situaciji u kojoj je živio te grad Pulu.

Antun Motika

U Galeriji Cvajner predstaviti će se eminentni beogradski grafički dizajner, vizualni umjetnik i osnivač life style brenda Futro **Slavimir Stojanović** s izložbom ***Knjige koje nisam napisao*** – izmišljene naslovnice knjiga gdje se autor poigrava s dosjetkama, ironijom, ali i autoironijom.

Po prvi put u povijesti Sajma jedan od “sajamskih prostora” postat će i Augustov hram, a sve zahvaljujući izložbi ***Intermundia Ane Dane Beroš***.

Intermundia je kustosko-istraživački projekt, koji prikazuje slučaj Lampeduse kao metonimije suvremenih “pritvorskih uvjeta” na ulasku u “Tvrđavu Europu”. Ova izložba koju Sajam radi u Suradnji s Društvom arhitekata Istre i Arheološkim muzejem Istre u potpunosti podržava temu i sigurno će biti jedan od vrhunaca sajamskih događanja.

Regionalno žarište – Beograd čita

Posljednje desetljeće Sajam redovito predstavlja određenu regiju i njezin kulturni milje. Ove godine **regionalno žarište bit će usmjereno na snažnu umjetničku scenu grada Beograda**. Program **Beograd čita** osmišljen je u suradnji s **Geopoetikom**, a glavni selektor programa je **Vladislav Bajac**, direktor Geopoetike i član programskog odbora Sajma. Atmosferu

suvremenog Beograda u Pulu će prenijeti bardovi ovog osebnog grada i mlađi beogradski autori, među kojima su: **Slobodan Šijan, Goran Marković, Božo Koprivica, Slavimir Stojanović (Futro), Slavoljub Stanković, Đorđe Miketić, Dana Todorović, Vesna Goldsworthy i Predrag Miki Manojlović.**

Goran Marković

***Predrag Miki
Manojlović***

Program *Beograd čita* u jednom je dijelu i posveta filmskoj Puli, jer nam zlatnim Arenama nagrađivani, miljenici pulske

filmske publike: **Goran Marković, Slobodan Šijan i Miki Manojlović** dolaze na Sajam. Dolaze s knjigama, a **Goran Marković** uz knjigu nosi film.

Suradnici, partneri i pokrovitelji Sajma

Programski odbor 21. Sa(n)jma knjige u Istri čine **Marta Andrić, Vladislav Bajac, Ana Bogišić, Anne-Kathrin Godec, Dario Marušić, Andrea Matošević i Danijel Žeželj**, koji je ujedno i autor vizualnog identiteta. Uz Danijela Žeželja **dizajnerski tim** ovogodišnjeg Sajma čine **Boris Greiner, Joško Gamberožić i Hrvoje Đukez**, a autorica video-spota Sajma je **Dubravka Turić**.

Mnogobrojni programi Sajma ostvareni su zahvaljujući partnerima i pokroviteljima Sajma, a **CitajMe.com jedan je od medijskih pokrovitelja** ovog sjajnog kulturnog događaja koji je odavno prerastao domaće okvire.

Photo: Tanja Draškić Savić

21. Sa(n)jam knjige u Istri - pulski festival knjiga i autora

Ovogodišnji pulski festival knjiga i autora 21. Sa(n)jam knjige u Istri održat će se od 3. do 13.12.2015.

Temom **OTOK-GETO-AZIL** Sajam otvara raspravu o novovremenoj getoizaciji slobode govora i slobode misli te o suvremenim pozicijama migranata, azila i azilanata, dok će se otokom baviti i kao utopijskim mjestom i paradigmom poetičnog i literarnog prostora. Suradnja s kulturnim festivalom Art & Music, poseban program za srednjoškolce i regionalni program „Beograd čita“ neke su od novosti našeg programa u 2015. godini.

U dosadašnjih 20 godina održavanja pulski je Sajam knjiga postao nezaobilaznom hrvatskom i međunarodnom kulturnom manifestacijom visoke europske razine s autentičnim modelom predstavljanja knjiga i autora. Tradicionalno se održava početkom 12. mjeseca od 1995. godine. Na Sajmu svake godine **izlaže više od 300 nakladnika iz Hrvatske i regije** te ga posjeti od **60 do 80 tisuća ljubitelja knjiga**, održi se oko **stotinu raznih događanja** (predstavljanja knjiga i autora, razgovora, stručnih skupova, tribina, okruglih stolova, performansa, izložbi, koncerata...) i u njima sudjeluje **više od 200 autora**.

Sajam su proslavili velika imena svjetske književne scene: **Orhan Pamuk, Umberto Eco, Peter Esterhazy, Kenneth White, Claudio Magris, Irwin Welsh, Tess Gallagher, Michal Viewegh, Jiří Menzel, Dacie Maraini, Albert Manguel, Daniel Dennett, Ayfer Tunç, Ece Temelkuran, Tatjana Tolstaja, Aleksandar Genis, Ljudmila Petruševska, Oksana Zabužko...**

U želji poticanja čitanja Sa(n)jam je osnovao i knjižnu nagradu **Kiklop** koja je nakon 11 godina postojanja jedna od najznačajnijih knjižnih nagrada u Hrvatskoj. U istom cilju prije osam godina osnovan je i **Festival dječje knjige Monte Librić**, jedinstvena književna manifestacija posvećena najmlađim čitateljima, čija specifičnost leži u njegovoj bilingvalnosti (hrvatsko – talijanski) i njeguje multikulturalnost i jezike Pule i Istre.

Na **CitajMe.com** stranicama i ove ćete godine moći **pratiti**

najave i reportaže s festivala Sa(n)jam knjige u Istri, značajnog kulturno-književnog događaja.

Teme i programi Sajma

Sa(n)jam knjige u Istri odredio se kao profilirani Festival autora i nakladnika koji svake godine određuje posebnu temu kao polazište i središte programa Sajma. Značajnije teme koje su prijašnjih godina

obilježili pojedine Sajmove bile su: **Moć žene i književno stvaranje** (o granici između trivijalnog i književnog ženskog pisma), **Putopisi – pisac kao putnik** (putopis kao žanr, rasprava o recepciji Hrvatske i njezine baštine izvan njenih granica), **Krimiće – Sajam s alibijem** (popularni književni žanr s teorijskom recepcijom), **Poezija je pitanje srca** (nekada središnji a danas zapostavljeni književni žanr), **Drugi Balkan** (predodžbe o geografskom i kulturalnom prostoru Balkana), **Literarni nomadi** (nomadizam u literaturi, interkulturalnost, nacionalne i transnacionalne književnosti), **Knjiga i film** (spajanje i interakcija dvaju medija, dviju umjetnosti i njihova intermedijalnost), **Identitet drame – drama identiteta** (utjecaj kazališta na književnost i obratno), **Mediterran – Bijelo i Crno more** (Sredozemlje u književnosti i kulturi, napose Turske i Italije), **Socijalizam na klupi** (socijalizam kao društveni, teorijski i umjetnički fenomen), **Izlet u Rusiju** (suvremena ruska književnost i kultura), **Vojvodina –**

Regija u regionu (suvremen vojvođanska književna i kulturna scena), **1914.** (u sklopu svjetskog obilježavanja stogodišnjice početka Prvog svjetskog rata), **Strip** (poseban žanrovski fokus na strip kao neopravdano marginalizirani medij)...

Uz tematsko opredjeljenje Sa(n)jam knjige u Istri svake godine želi na osobiti način predstaviti i upoznati posebnu regiju i njezin kulturni milje. Tako smo upoznali **Slavoniju, Dalmacija, Crnu Goru, Vojvodinu, Češku, Tursku, Italiju, Rusiju, Bosnu i Hercegovinu...**

Od samih početaka Sajam je nastojao koncipirati različite sadržaje predstavljanja knjiga i autora kroz posebne programe koji su se tijekom godina ustalili i postali tradicionalni: **Doručak s autorom** (neobvezan i ležeran jednosatni razgovor s poznatim stranim ili hrvatskim autorom), **Sutonu uz knjigu** (predstavljanje knjiga i autora koji su obilježili godinu na izmaku), **Razgovori iza zavjese** (filozofija, esejistika, znanstvene studije, književna kritika...), **Dani knjižničara** (program namijenjen knjižničarima i njihovoj struci), **Autori iz susjedstva** (predstavljanje autora i nakladništva iz regije) **Bertijev program: ljubav na drugi pogled** (predstavljanje zaboravljenih a značajnih knjiga), **Istra ispod kore** (autori i knjige iz Istre), **Književne (op)sesije** (razgovori na aktualnu književnu ili kulturološku temu), **Noći u Cvajneru** (izložbe, predstavljanja monografija, koncerti, neformalna druženja...), **Kod Domenica** (mahom predstavljanje mlađih autora i njihove suvremene književnosti), **U podne na faksu** (prezentiranje stručno-teorijskih knjiga na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli), **Bijelo i crno more** (predstavljanje turske suvremene književne scene), **Druga obala / L'altra costa** (aktualnosti iz talijanskog literarnog i kulturnog miljea) ... i dakako programi posvećeni temi pojedinog Sajma. Upravo toplina i atmosfera, sad već tradicionalnih programa Sajma i publika koju okuplja, nadjenula je pulskom Sajmu laskavi epitet najoriginalnijeg Festivala u regiji.

Organizatori Sajma iz godine u godinu trude se programsku strukturu osvježiti novim programima koji profesionalno prate svjetske trendove u prezentaciji knjige i nakladništva. Tako je na 19. Sajmu uveden i **Fellowship program Kumpanija od libra** sa zadatkom da se uspostavi poslovna suradnja između nakladnika, prevoditelja i autora. Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i Osijeku u sklopu Sajma posljednje dvije godine organiziraju međunarodnu konferenciju **Nakladništvo trendovi i konteksti**.

Svečano otvoren 21. Sa(n)jam knjige u Istri

Danas je u pulskom Domu hrvatskih branitelja, tradicionalno u podne, svečano otvoren 21. Sa(n)jam knjige u Istri.

Jadranka Đokić

U ceremoniju otvorenja, pjesmom "Sloboda", uveo je glazbeni sastav **Lice Mista** iz Preka na otoku Ugljanu. Otvorenje je vodio i duhovitim komentarima pratio, dugogodišnji voditelj brojnih sajamskih programa, **Vojo Šiljak**. Čast otvorenja ove je godine pripala sugrađanki Sajma, poznatoj glumici i prvakinji zagrebačkog HNK **Jadranki Đokić**. Stalna gošća i saveznica Sajma, ovime je nastavila tradiciju pojavljivanja na manifestaciji na kojoj je prvi put nastupila još u gimnazijskim danima. Jadranka Đokić poetično je kazivala tekst književnika Borisa Greinera koji je isti napisao upravo za ovu prigodu, započevši rečenicom: "Znam da je čovjek otok. Isto tako znam da su ljudi otoci u struji i da su planete arhipelazi u svemiru. A svemir – kuglice na dlanovima ljudi. Isto tako znam da se te kuglice pomalo šire. I da promatrajući ih na dlanu čovjek ima dojam kao da se to život pomalo širi..."

Direktorica Sajma knjige **Magdalena Vodopija** posebno se zahvalila cijelom organizacijskom timu koji već godinama stvara Sajam, novom dizajnerskom timu okupljenom oko umjetničke radionice Petikat i posebno Danijelu Žeželju, autoru ovogodišnjeg vizuala, istaknuvši kako je istinski proniknuo u temu i dobro je zaokružio. Naglasila je i važnost ove teme za misiju koja je otpočeta u podlozi Sajma, a to je potencijal kreativnosti i umjetnosti da se bori protiv ovakvih vremena. Posebno se zahvalila svim autorima koji dolaze, poručivši kako su oni prvi razlog i poticaj Sajmu, a 21. izdanje Sajma **posvetila je hrvatskim nakladnicima** koji su ove godine imali posebno tešku zadaću, no ipak su uspjeli na Sajam dovesti mnoštvo divnih knjiga.

Lica mista

Osim direktorice Sajma Magdalene Vodopije, u protokolu otvorenja sudjelovali su pročelnik Upravnog odjela za kulturu Istarske županije **Vladimir Torbica**, zamjenica gradonačelnika Pule **Elena Puh Belci**, te izaslanik ministra kulture Republike Hrvatske **Vladimir Stojsavljević**.

Mnogobrojna okupljena publika

Lice mista izveli su još dvije pjesme "Mrzin" i "Ura" s kojom je ceremonija otvorenja završena. Budući da Lice mista dolazi

s otoka i pjevaju o otoku na otočkom dijalektu, ovaj se neuobičajeni glazbeni sastav odlično uklopio u **ovogodišnju temu Sajma "Otok-geto-azil"**, koja će se baviti problemom granica i razgraničenja, od otoka kao utopijskog mjesta, do distopije detencijskih centara za migrante i tražitelje azila.

Photo: Tanja Draškić Savić

Art & Music i strip u sklopu 21. Sa(n)jam knjige u Istri

Među novostima ovogodišnjeg pulskog festivala knjige i autora, **21. Sa(n)jam knjige u Istri**, posebno se ističe suradnja s kulturnim pulskim festivalom **Art & Music**, koji od svog osnutka uspješno sublimira strip i glazbu kao temeljne odrednice festivala. Nastao 1993. g., Art & Music bio je nadrealno utočište svim poklonicima pop kulture, posebno rock'n'rolla i stripa, te je stvorio jedinstvenu platformu otpora prema ludilu 90-ih, platformu mlade publike koja je slavila strip junake i neafirmirane rock bendove koji su nakon Art & Musica postali itekako poznati.

Art & Music večer u sklopu 21. Sa(n)jam knjige u Istri održat će se **4.12. 2015. u 21h** u nekad kultnom klubu Hotela Pula, a nastupit će **LETU ŠTUK** (Sarajevo), **ARTAN LILI** (Beograd), **MIKI SOLUS** (Zagreb) i **LICE MISTA** (Preko).

Sajamska suradnja s Art & Music festivalom nastala je vrlo prirodno i spontano, te je svojevrsni nastavak prošlogodišnjeg sajamskog programa koji je u žarište postavio strip literaturu te cijelu jednu ulicu pretvorio u **Stripovsku ulicu – Via dei fumetti – Strip strasse** sa svojom strip knjižarom, galerijom, knjižnicom i caffeom, u kojoj su se održavale promocije inozemnih i domaćih strip autora. Stoga i ove godine Sajam nastavlja s promocijom strip literature. Na **Noći stripa** održat će se izložba **A5** i **Strip strasse maraton** u kojem će sudjelovati poznati strip autori, slikari i *street* crtači: **Sylvain Coissard** (Francuska), **Beli sladoled – Leon Zuodar** i **Miha Perne** (Slovenija), **Boris Stanić** (Srbija), **Ivana Pipal** (Hrvatska) i **Miron Milić** (Hrvatska).

U programu **Strip Strasse** predstaviti će se i francuski strip autor **Benjamin Flao** čiji je najnoviji strip objavila nakladnička kuća **Fibra**.

Alem Ćurin, danas jedan od naših najzanimljivijih crtača, na pulskom će Sajmu premijerno predstaviti svoje djelo **List vode: atlantida** koje je objavila nakladnička kuća **2x2**.

U Stripovskoj će se održavati i **radionica stripa** koju će organizirati Art & Music festival, a koju će voditi pulska strip autorica **Petra Gardijan**.

Na pulskom Sajmu Art & Music, zajedno sa Stripovskom ulicom, je **hommage pulskoj underground sceni 90-ih**, otko i azil stripašima, bendovima i svima onima kojima je riječ cenzura strana, a sloboda govora neophodna za preživljavanje.

CitajMe.com ponosni je **medijski pokrovitelj** pulskog festivala **21. Sa(n)jam knjige u Istri**.

